

פרשת פקודי - החודש
תשפ"ה לפ"ק

אוצרות חז"ל

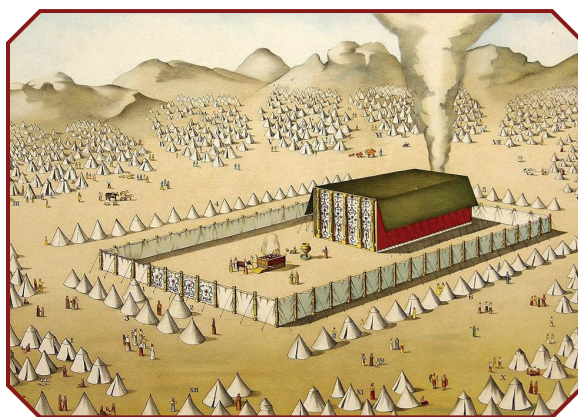
פנינים יקרים
מאוצרות המדרש
והראשונים

והמאורות כנגד המנורה. ושלמה המלך ע"ה עשה י' מנורות כנגד עשרה מאורות וכנגדן עשרת הדברות וכנגדן בירך הקדוש ברוך הוא לאדם עשרה ברכות כדאמרין פרו ורבו וכו' וכנגדן עשרה נסיונות דאברהם וכנגדן בירך יצחק את יעקב דכתיב ויתן האלהים מטל השמים וכו' וכנגדן התיר להם הקדוש ברוך הוא יו"ד בהמות ואלו הם שור עזים כבשים ואיל וצבי ויחמור ואקו ודישון ותאו וזמר. [פי' הרא"ש וכו' בדע"ז]

משכן העדת {א} שהיה עדות למשה, כי בשעה שחשדוהו שגנב שקלים ממלאכת המשכן אמר להם משה רוצה אני שיהא המשכן עדות וחזרו ומנו ומצאו שהושמו בוויין לעמודים. ודריש ליה מוהמלאכה היתה דים קח ראשי תיבות ויעלו ט"ו וויין כלומר ט"ו יותר ומיד נתן משה ט"ו שבחות להקב"ה והן בישתבח שיר ושבחה [הלל וזמרה עז וממשלה נצח גדולה וגבורה תהילה ותפארת קדושה ומלכות ברכות והודאות] וכנגדן ט"ו 'ברוך' בברוך שאמר וכנגדן ט"ו וויין באמת ויציב וכו': [דעת זקנים]

אלה פקודי המשכן משכן העדת ועל פי האמור במדרש [עיי' לקמן ד"ה והנה טרם] דרמז כאן שני משכנים, א', בית המדרש שבנו אותו סמוך למשכן ממותר הנדבה. ב', משכן אוהל מועד ממש, ע"כ אמר בכאן אלה פקודי המשכן, בית המדרש, והוא פקד על פי משה שתלמידיו ישבו שמה ועוסקים בתורה על פיו, ופקודי משכן העדות הוא עבודת הלויים ביד איתמר, והיינו כי תלמוד תורה ובפרט דרבים חשוב טפי מעבודה [תורת משה לחת"ס כא]

אמר משה, יודע אני שישראל רוגזים הם, הרני עושה להם חשבון מכל מלאכת המשכן. התחיל לעשות חשבון עמקם, אלה פקודי המשכן, והוא נתן להם חשבון על כל דבר ודבר, לזהב ולכסף ולנחשת, וכסף פקודי העדה מאת כפר, ואסף ושבע מאות, ויהי מאת כפר חספס לצקת, ונחשת התנופה שבעים כפר. עם שהוא עושה חשבון והולך על כל דבר ודבר שעשוין כסדר בתוך המשכן, שכח אסף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל שעשה מהן וויין לעמודין ולא היו נראין. התחיל עומד תמה ואומר: עכשו ימצאו ידיהם של ישראל עלי לומר, שאני נטלתי אותם. והוא חזר לבוא על כל מלאכה ומלאכה. מיד האיר הקב"ה את עיניו, ותלה עיניו וראה שהיו עשוין וויין לעמודים. התחיל להשיב להם בקול רם, ואת האסף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויים לעמודים. באותה שעה נתפסו ישראל. [תנחומא ז]

בא וראה כמה חביב המשכן שהוא כנגד ברייתו של עולם כיצד? ביום ראשון כת' בראשית

ברא אלקים וכת' נוטה שמים כיריעה וכנגדן במשכן ועשית יריעות עזים. בשני יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל ובמשכן והבדילה הפרוכת. בשלישי, יקוו המים ובמשכן ועשית כיור נחושת ששם מים מכונסים. בד' יהי מאורות וכנגדן במשכן ועשית מנורת זהב טהור. בחמישי, ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף ובמשכן והיו הכרובים פורשים כנפים למעלה. ובשישי, נברא אדם ובמשכן ואתה הקרב את אהרן אחיך. בשבת ויכולו ובמשכן ותכל כל עבודת. וכתוב ויברך אותם אלקים וכתוב במשכן ויברך אותם משה.

והשולחן ושני מערכות של לחם הפנים שש המערכת כנגד ו' עתים זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף. והירח כנגד הכיור.

הכיור כמו מראה הנשים עומדת אצל הכיור ומסתכלת בו והכהן מסתכל בכיור ומכיר.

ויש מפרשים דלכך הקפיד משה במראות הצובאות [-כדאיתא ברש"י שמושה כעס על שהביאום] לפי שהוא על הכיור בין ההיכל ובין המזבח, ופתח ההיכל היה פתוח וכשנכנס כהן גדול לפניו ועובד העבודה [רואים אותו] בתוך המראות וישראל שהיו בעזרה רואין כל עבודת כהן שעושה, על ידי המראות וכאלו היה לפניהם, ומאי אחיך דכתיב וכל אדם [לא יהיה באהל מועד] בבואו לכפר בקדש, כיון שהיו רואים אותו ודמותו ועבודתו תוך המראות, ולכך הקפיד משה.

ו"מ לכך הקפיד משה, לפי שממנו היו הכהנים מקדשים ידיהם ורגליהם ושוחים לתת ידיהם על רגליהם, ונראה כאלו היו משתחווים לבכואה שלהם ולדמותם הנראית תוך המראות: [מושב זקנים]

נסיים במתק לשונו של הרמב"ן שמסכם את כל ספר שמות וחזקתם בברכה באלו הנאמרין:

"והנה נשלם ספר הגאולה אשר ה' אלהי ישראל בא בו לבני ישראל עם קרובו, הושיעו מיד שונאו וגאלו מיד אויבו ואליו יבא באלפי שנאן ורכב רבוא, לתת לו תורת אמת להנחיל יש את אוהבו בנה בית זבול לשכון שכינתו על כרובו, ומקדש למקדש שהמלך במסבו.

וברוך ה' החפץ שלום עבדו, אשר עד הנה עזרו לבא המחדש נעוריו בשיבו, המשיב בתודתו רעבו וינקחו דבש וחלב, כי הכין כל לבבו ולשמו יברך בקרו וערבו, ברוך שאכלנו משלו וחינו בטובו.

ברוך דיהב חילא לעבדיה בר אמתיה, ברוך הנותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה": [רמב"ן סוף הסדר]

{ד} והבאת את השלחן וערכת את ערפו שמשם ניתן עושר והבאת את המנורה והעליה את נרתיך: שמשם ניתן העושר ומשם זולפים רסיסי מלכות על העשבים לפרנס בהם יושבי העולם שני מערכות שש כיכרות במערכה כנגד שבטי יעקב והבאת את המנורה בצד דרום בגלל שמשם שבילי השמש והירח ומשם בשבילי המערות משם גנזי החוכמות שמשולים להם אורות ותדליק את נרותיה כנגד שבעת הכוכבים שנמשלו לצדיקים שמאירים לעולם מוכויותיהם {ה} ונתתה את מזבח הזהב לקטרת לפני ארון העדת בשביל החכמים העוסקין באורייתא וריחם נודף כקטורת ושמית את מסך הפתח למשכן בשביל הצדיקים שחופין בזכותם על עם בית ישראל: {ו} ונתתה את מזבח העולה לפני פתח משכן אהל מועד בשביל העשירים שמסדרין שולחנם לפני השער ומפרנסין את העניים ומתכפר להם עונותם כאילו מקריבים עולות על המזבח: {ז} ונתת את הפיר בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שם מים בשביל בעלי עבירה שחוזרין בתשובה וזורקים את עקמיותיהם כמו מים: {ח} ושמית את הקצר סביב בשביל זכות אבות העולם שמחזר (מגין) סביב סביב לעם ישראל ונתת את מסך שער הקצר בשביל זכויות אמהות העולם שפרוס בשער גיהנם שלא יכנסו שם נפשות קטני בני ישראל {ט} ולקחת את שמן המשחה ומשחת את המשכן [יוצק כצורת כליל] בשביל כתר מלכות בית יהודה ומלך המשיח שעתיד לגאול את ישראל באחרית הימים {י} ומשחת את מזבח העולה בשביל כתר הכהונה של אהרן ובניו ואלהיו הכהן הגדול שעתיד להשתלח באחרית הימים: {יא} ומשחת את הפיר ואת פנו וקדשת אתו בשביל יהושע משמשך ראש הסנהדרין שעמד שעל ידו עתידה ארץ ישראל ליחלק ומשיח בר אפרים שיצא ממנו שעל ידו עתידין בית ישראל לנצח את לגוג וסיעתו באחרית הימים: [תרגום יונתן]

הפיר נחשת ואת פנו נחשת במראות הצבאות י"מ דלכך נעשה הכיור ממראות לפי שכהן המקריב את קרבנה של אשה היה צריך להקריבה לשמה, ואסור להסתכל בפניה, ולכך נעשה

1 {ד} דמתמן מתניב עיתרא דמתמן ולחן רסיסי מלכותין על עוסבין למתפרנסא בהון דיירי עלמא ותסדר ית סדרוי תרין סדרי לקמא גנא שית עגילין בסדרא פל קבל שבטוי דעקב ותהנעל ית מנרתא בסטר דרומא מטול דמתמן שבילי שמשא וסיחרא ומתמן איסרשון דנהורי ומתן גנזי חקמתא דמתילין לנהורי ומדליק ית בוצינא שובעא פל קביל שבטוי בוכבא דמתילין לצדיקא דמנהרין לעלמא בזכותיהון: {ה} ...מטול חפשיא דעסיקין באורייתא ורחייון נדיף הי כקטורת בוסמא ותשוי ית פסא דתרעא למשכנא מטול צדיקא דחפין בזכותיהון על עמא בית ישראל: {ו} ...מטול שתיא דמסדרין פתורא קדם תרשיהון ומפרנסין מספניא ומשתביק להון חביהון פאילו מקרבין עלמא על מדבא: {ז} ...מטול חוביא דמדרין בתיובתא ושדיין עקומיתיהון הי כמא: {ח} ...מטול זכונות אבהת עלמא דמחזרין חזור חזור עלמא בית ישראל ותמן ית פסא דתרע דרתא מטול זכונות אבהת עלמא דפרים בתרע גיהנם מן בגלל דלא יעלון תמן נפשת דרדקי עמא דישראל: {ט} ...מטול פליל דמלכותא דבית יהודה ומלכא משיחא דעתיד למפרק ית ישראל בסוף יומא: {י} ...מטול פלילא דכהונתא דאהרן ובניו ואלהיו כהנא רבא דעתיד למשתלחא בסוף גלותא: {יא} ...מטול יהושע משמשך ראש הסנהדרין דעמיה דעל ידו עתיד ארעא דישראל לאיתפלגא ומשיחא בר אפרים דנפיק מיניה דעל ידו עתידין בית ישראל למנצחא לגוג ולסיעתיה בסוף יומא: